

# Mediefag på Gentofte Statsskole 1984-1985

Af Else Lützhøft

I 1981 blev der nedsat en arbejdsgruppe på Gentofte Statsskole med det formål at udarbejde et forslag til en ny gymnasiestruktur. Gruppen arbejdede ud fra følgende problemformulering: hvad er der galt i det nuværende gymnasium, og hvordan kan vi forbedre det? Det resulterede i en strukturmodel, som blev afprøvet på 3 klasser i årene 1982-1985.

Et af de nye fag i forsøget var mediefaget. 25 elever valgte faget i 3.g., og det gav to mediefagshold, hvoraf jeg underviste det ene. Faget havde som de andre tilvalgshold i 3.g. 7 ugentlige timer, som for mit holds vedkommende blev skemalagt som 2+2+3 timer. Undervisningen blev tilrettelagt i fællesskab af lærer og elever efter fagbeskrivelsen (se bilag 2).

Eleverne havde som faglig baggrund 2 års krea-undervisning (kreative fag) med 3 ugentlige timer, hvor film indgik dels fagspecifikt dels i tværfagligt samarbejde med formning og musik. Min faglige baggrund er en bifagseksamen i filmvidenskab fra KU i 1971 og forsøgsundervisning i film- og TV-kundskab i gymnasiet uafbrudt siden 1972. Som grundbog til mediefagsundervisningen blev benyttet 'Billeder i bevægelse' v. Ib Brøchner Christiansen & Else Lützhøft.

## Teoretiske undervisningsforløb & praktisk arbejde

Undervisningen startede med en kort teoretisk og praktisk introduktion, hvor eleverne fik repeteret film- og TV-sproget og indarbejdet nogle analyseredskaber, og hvor de fik lavet en kort super 8 film og et kort videoprogram.

Derfor valgte vi et forløb, hvor både TV og film indgik, og som vi kaldte Fiktion/ikke-fiktion i TV og film. Vi havde tillige et ønske om at forsøge at lade det teoretiske og det praktiske arbejde få afsmittende virkning på hinanden, og derfor valgte vi at have teori i de to ugentlige dobbelttimer og praktisk arbejde i de 3 andre timer, som var lagt i ydertimer, men nok lovlig sent på dagen, fra kl. 14.30 til 17.10. Hertil skal siges, at flere af eleverne på holdet havde været i skole siden kl. 8 om morgenen. (Se bilag 3 om forløbets tilrettelæggelse).

Det praktiske arbejde kom til at bestå af en super 8 film, et videoprogram og et lyd/diasshow. Det praktiske arbejde havde hårde vilkår pga. de sene timer, hvor eleverne var trætte og ofte drænet for kreativitet efter en lang skoledag, hvor dagene naturligt blev mørkere og mørkere, og hvor forløbet blev for usammenhængende, fordi der var en uge mellem det praktiske arbejde. Derfor besluttede vi fremover at adskille det teoretiske og det praktiske arbejde, og at have teori i de mørke måneder for derefter at gå i gang med det sidste praktiske projekt, når det blev forår og lysere i vejret.

Det blev til yderligere 3 teoretiske forløb:

### Eldorado:

- a) Eldorado udsendelse sept. 84.  
Diverse rockvideoer.
- b) Tekster: Else Jensen. Produktionen af Eldorado  
Nissen/Jerslev: Analyse af Eldorado  
Fausing/Larsen: Industrikulturens billeder  
Steen Folke Larsen: Massemedier, holdninger og viden. DR's seerundersøgelse.

### Kortfattet mediehistorie:

- a) Méliès: A Travers de l'impossible  
From Camille to Joan of Arc, red. af M. Engberg.
- b) Tekster: Bjørn Rasmussen: Filmen HHH af bd.5  
Chris Brøgger: Film, kap.4.  
Kau & Dinnesen: Filmproduktion og filmdistribution. Regnskab og oversigt fra Filminstituttet 1983.  
Leif Ahm: Om TV's tilblivelse  
DR's 50 års jubilæumsbog om TV-programmer 1951-73.  
Lars Quortrup: Hybridnet, Kabel-TV og TV-satellitter. Post og Tele kommunikation (pjece fra P&T)

### Science Fiction film:

- a) Spielberg: E.T.  
Lucas: Stjernekrigen  
Spielberg: Nærkontakt af 3. grad  
Tarkovskij: Vandringsmanden
- b) Tekster: Anmeldelse af E.T., Mogens Kløvedal i LB 1/83  
Ib Lindberg: Star Wars. Kosmorama 1977.  
Keld Ravn: Om produktionen af Nærkontakt. LB 3/78  
Mogens Kløvedal: Interview med Spielberg. LB 3/78  
Blædel/Lindberg: Interview med Kosmorama 78  
Kornum Larsen: Anmeldelse af Vandringsmanden. Kos 81  
Schepelern: Science fiction - en genrebestemmelse  
Braad Thomsen: Tarkovskijs indre rejse. LB 9/81

### Eksamensprojekt

Derefter gik eleverne i gang med det sidste praktiske arbejde, som de alle besluttede skulle være deres eksamensprojekt. Eleverne var både meget seriøse og meget ambitiøse i forhold til dette projekt, og de var meget opmærksomme på at vælge gruppe ud fra hvem de arbejdede bedst sammen med. Denne forsigtighed eller fornuft resulterede i 4 grupper med 2 personer og en gruppe på 3 personer, som lavede følgende produkter:

1. Tornerose. Sort/hvid/farve video på ca. 10 min.
2. Jacques Kustode. Farvevideo på ca. 20 min.
3. Dansen om guldkalven. Super 8 film på ca. 25 min.
4. København. Super 8 film på ca. 12 min.
5. Rene linjer. Lyd/dias på ca. 13 min.

Alle produktioner var med lyd og baseret på manus/drejebøger, som eleverne selv havde udarbejdet. Arbejdsindsatsen oversteg langt de timer, der var afsat til faget i perioden.

### Skriftlige arbejder og skriftlig eksamen

I sammenhæng med de mundtlige forløb skrev holdet følgende opgaver:

- Analyse af Malmros: Kundskabens træ
- Shot to shot analyse af TV-avis indslag
- Analyse af Matador, sidste afsnit/New Look
- Analyse af Spielberg: Dødens Gab (indledningssekvensen)
- Analyse af TV-avisen

De to sidste opgaver var terminsprøver.

I sammenhæng med de praktiske forløb udarbejdede eleverne synopser, manus og drejebøger.

Til skriftlig eksamen udarbejdede jeg to opgavesæt:

- 1) Analyse af Kubrick: Rumrejsen 2001 (se bilag 4)  
Dette blev valgt af Direktoratet til studentereksamenssæt.
- 2) Medierne og virkeligheden.

I hele strukturforsøget var indlagt et individuelt speciale med selvstændig karakter i 3.g. Tre elever fra mit hold valgte at skrive speciale i mediefag, og de skrev hhs. om Hitchcock, Reklame TV og Lokal TV.

Det var meget spændende at arbejde med den skriftlige dimension, og det var meget udbytterigt for eleverne at beskæftige sig med faget på denne måde. De evaluerede opgaverne positivt, samtidig med at de fandt dem krævende og hele tiden følte sig under tidspress i prøvesituationerne (5 timer + forevisningstid). Til gengæld har jeg aldrig set nogle så koncentrerede og arbejdssomme til skriftlig eksamen, ej heller så lange og grundige besvarelser. Gennemsnittet ved skriftlig eksamen var 8,2.

### Ud af huset aktiviteter

Det var fra starten planlagt, at der skulle indgå ekskursioner i faget, og med den skemalagte tretimersdag i ydertimer var der også gode muligheder for at tage af sted uden at bringe særlig meget forstyrrelse i andre fag. Men det var også tidskrævende at tage af sted, vi brugte ca.  $\frac{1}{4}$  uges undervisning på hver ekskursion, så det blev ikke til så mange, som vi oprindeligt havde ønsket og planlagt. Men vi fik 3 gode besøg, som alle var veltilrettelagt af dem der modtog os og derfor inspirerende og udbytterige. De 3 steder vi besøgte var: Spectrum Film, som fortrinsvis laver reklamefilm, Det danske Filmværksted og TV-byen, her specielt nyhedsredaktionen og studierne. Endvidere var 4 elever fra holdet med mig til Filmfestival i Berlin i februar måned.

### Mundtlig eksamen

Den mundtlige eksamen bestod af tre dele: 1) det praktiske projekt, 2) mundtligt gruppeoplæg, som redegjorde for projektet, 3) gruppebesvarelse af teoretisk tillægsspørgsmål.

Eleverne var i eksamenssituationen i gruppe med den/dem, de havde lavet projekt med. På forhånd havde de investeret alt hvad der var dem muligt i deres eksamensprojekt, og hjemmefra forberedte de sig også på det mundtlige oplæg til projektet. I forberedelsestiden på skolen (1 time) brugte de tiden på det supplerende spørgsmål, som var nyt for dem. Det vil reelt sige, at de havde forberedt sig på 2/3 af eksamen hjemmefra. Efter forberedelsestiden skulle de eksamineres 20 min. pr. elev. Den mundtlige eksamen forløb yderst tilfredsstillende. Eleverne havde gennem de tre års træning med gruppearbejde og gruppeeksamen fået god erfaring i denne arbejds- og eksamensform, som virkelig kom dem til gode i mediefag, hvor de havde disponeret og timet deres oplæg perfekt.

Men også indholdsmæssigt viste den mundtlige eksamen, at eleverne havde fået udnytte af undervisningen. Citat fra cen-

sorindberetningen: 'Gruppernes mundtlige oplæg med udgangspunkt i gruppens produkt var fremragende. Et års koncentreret undervisning i mediefag har tilsyneladende givet eleverne et meget højt videns- og bevidsthedsniveau i forhold til filmsproglige virkemidler'. (adjunkt Henrik Jagd). Den tredje del af mundtlig eksamen, det supplerende spørgsmål, er det eksamensbestemmelserne kalder et spørgsmål af kommunikationsteoretisk karakter. Jeg havde en del overvejelser over, hvad dette egentlig betød konkret og besluttede på baggrund heraf, med Direktoratets billigelse, at udvælge nogle teoretiske områder, som dækkede billede, lyd, klip, fortælle teknik, genre både i film, TV og lyd/dias. De teoretiske tekster skulle derefter perspektiveres til det opgivne stof og til elevernes eget produkt. (Se eks. på opgaveformuleringer bilag 6). På denne måde blev det endnu en gang testet, om eleverne var hjemme i det gennemgåede stof og deres eget produkt. Og det var de! Gennemsnittet til mundtlig eksamen blev 10,3.

### Evaluering

Fagligt var det for mig et meget spændende år. Det var yderst tilfredsstillende at arbejde med det for gymnasiet ret høje timetal for et enkelt fag (7), det var nyt og udfordrende at arbejde med fagets skriftlige side, og det var selvfølgelig et løft af dimensioner at have et hold engagerede elever, som alle var dygtige, kritiske og selvstændige. Og det var tilfredsstillende, at eleverne arbejdede meget ihærdigt til eksamen, og at de opnåede gode resultater. Når man sidder alene med ansvaret for eksamensopgavernes udformning kan ansvaret følges ret tyngende specielt i disse tider, hvor karakterer betyder meget for eleverne. Med hensyn til de skriftlige og mundtlige eksamensopgaver mener jeg, at der ved udformning af nye opgavetyper og i nye fag næsten er endnu mere brug for en opgavekommission, hvor krav og niveau kan gennemdiskuteres end ved de traditionelle eksaminer. Men det pålægges ved forsøg den enkelte lærer selv at udarbejde forslag til opgaver, som Direktoratet så vælger ud og derfor selvfølgelig har det endelige ansvar for.

Det var også forbundet med en meget stor arbejdsindsats at føre holdet igennem. Det gælder specielt det praktiske arbejde, det skriftlige arbejde og eksamensforberedelserne.

Selv om eleverne arbejdede meget selvstændigt med det praktiske arbejde, havde de alligevel tit brug for teknisk assistance, de havde bl.a. mange tekniske uheld både med super 8 og video, som krævede en hurtig og energisk lærerindsats. Da de tillige valgte at arbejde i længere sammenhængende tid uden for timerne betød det, at de også havde brug for en lærer i week-ender og på helligdage.

Men gennem arbejdet fik jeg afprøvet mange ting og fik mange erfaringer, som konkret har resulteret i en forsøgstilladelse til mediefaglig gren på Gentofte Statsskole 1986-88.

#### Fremtidsperspektiver

a) Konkret: den mediefaglige gren, som indholdsmæssigt ligger tæt op ad fagbeskrivelsen for mediefag, og som timetalsmæssigt er kalkuleret efter musikfaglig gren, dvs. 4 timer i 2.g og 6 timer i 3.g.

b) Principielt: vi lever i et informationssamfund, hvor størsteparten af informationer videregives af de elektroniske medier, derfor må det være vigtigt at kunne forholde sig analytisk til disse medier, både indholdsmæssigt, æstetisk og historisk.

Det er vigtigt at afmystificere medierne, ved at så mange som muligt er i stand til at bruge dem eller har viden om, hvordan processerne bag fremstillingen er. Det er vigtigt, at medierne bruges kreativt. Det er vigtigt, at pigerne/kvinderne også ønsker at beskæftige sig med og få indflydelse på ny teknologi. Det har knebet med at få pigerne til at interessere sig for datalogi og med at få dem til at søge ind på DtH, men det er min beskedne erfaring, at kvinder og medier går fint sammen, og at pigerne er meget interesseret i og gode til det praktiske arbejde. På de to mediefagshold

var der faktisk mange flere piger end drenge (9 drenge og 16 piger), en tendens som går igen på de forskellige tilvalgs hold til film på HF rundt om i landet.

Der er efter min mening mere end nogensinde brug for den teoretiske og praktiske undervisning i medier, som film lærerne siden starten af 70'erne har præsteret i gymnasiet og op gennem 70'erne også på HF både som tilvalgs- og fællesfag.

Mediefaget har bekræftet erfaringerne fra HF, at det er muligt og vigtigt at kunne tilbyde faget som eksamensfag i gymnasiet - og tillige bevist, at faget også har oplagte skriftlige muligheder. Og sidst men ikke mindst viser mine erfaringer fra undervisning i film og mediefag, at også eleverne finder faget relevant og spændende, både drengene og pigerne.

## Bilag 2

### Fagbeskrivelse for mediefag

#### Formål:

1. udvikle elevernes færdighed i det praktiske arbejde med billedmedier.
2. udvikle elevernes viden om og evner til teoretisk analyse af billedmedier.
3. udvikle elevernes viden om billedmedier i en historisk, politisk, økonomisk og institutionel sammenhæng.
4. udvikle en kritisk og analyserende evne i forhold til brug og forbrug af billedmedier.
5. udvikle og stimulere elevernes kreative evner og glæde ved selv at fremstille produkter, så de kan blive aktive brugere af billedmedierne.

#### Undervisningens indhold:

##### A. Praktisk kreativt arbejde med billedmedierne super 8, Video og dias/lyd.

Arbejdet foregår i følgende faser:

1. ide/synopsis
2. manus/drejebog. Valg af målgruppe. Valg af genre
3. optagelse, studie/on location

4. klip/redigering
5. lydlægning
6. lancering/fremvisning. Udformning af programmer, plakater
7. evaluering af proces og produkt.

B. Teoretisk, analytisk arbejde med TV og film.

1. historisk dimension:

Mediernes/nyhedsformidlingens historiske udvikling  
Medierne og den teknologiske udvikling  
Fremtidens kommunikationsstruktur  
AV-mediet i erhvervsliv og undervisning.

2. Produkt dimension:

Analyse af medieprodukter, f.eks. samlet omkring genre, tema, producer/instruktør, nationalitet. Forskellige analysemetoder anvendes.

Analysen kan blandt andet omfatte analyse af: det enkelte billede, montagen, det narrative forløb, lyden, lyd/billede. Endvidere skal analysen afdække produktets værdisystem/ideologi.

Det valgte medies særegne æstetik skal fremgå af analysen.

3. Institutionel dimension:

- a. produktion: forskellige produktionsformer, f.eks. DR-produktioner, udenlandske produkter, selvfinansieret film, statsstøttet film, Workshop film.
- b. distribution: forskellige måder medieprodukter distribueres på Videomarkedet. Biografsystemet i DK.

4. Sociologisk-psykologisk dimension:

Medieforbruget. Målgrupper. Påvirkningseffekter. Censur. Anmeldelser.

C. Udadrettede aktiviteter

Det danske filmmuseum  
Et filmstudie  
Workshop  
Et videostudie  
DR/TV-byen

D. Skriftlig fremstilling

Der skrives en større og en mindre skriftlig rapport hvert semester-enten i mindre grupper eller enkeltvis.

Endvidere udarbejdes der skriftligt materiale i forbindelse med praktisk filmarbejde i form af synopsis, drejebog, tekster, programmer etc.

Læsepensum:

Det praktiske og teoretiske vægtes 1:1.

Der skal fremstilles mindst en større super 8 produktion og en større videoproduktion.

Der skal læses mindst 2 teoretiske projekter, hvor tilsammen de 4 teoretiske dimensioner indgår.

Eksamen:

- a. Der opgives en større super 8 produktion eller en større videoproduktion eller en dias-lyd produktion.
- b. Der opgives 2 teoretiske projekter. Rapporter og lignende kan indgå i pensaaopgivelserne.

Der afholdes skriftlig og mundtlig eksamen.

Bilag 3

Mediefag, efterårssemestret 1984. Fiktion/ikke fiktion i TV & Film.

- 23.10 : TV-Avisen Udleveret materiale: Else Jensen. fra Billeder i bevægelse
- 26.10 : TV-Avisen Walter/Friis m.fl.: Analyse af TV-Avisen  
Jens Walter: fra Hverdagsbilleder
- 30.10 : Søndagsavisen
- 2.11 : Skriftlig opgave tilbage
- 6.11 : TV-Aktuelt. Jørgen Flindt Pedersen: Dagbog fra Beirut
- 9.11 : Jon Bang Carlsen: Fugl Fønix
- 13.11 : Gennemgang af Fugl Fønix  
Skriftlig opgave: Shot-to-shot-analyse af TVA indslag
- 22.11 : Terminsprøve/Mediefag. Noter + udleveret materiale medbringes.
- 27.11 : Dokumentarfilmens historie
- 30.11 : Terminsprøve tilbage. + Skriftlig opgave fra 13.11. tilbage.
- 4.12 : Dokumentarfilmens historie
- 11.12 : Biberman: Jordens salt
- 14.12 : Gennemgang af Jordens salt
- 18.12 : Lumet: Nettet/Network

Bilag 4

Skriftlig eksamen mediefag i maj-juni 1985

Emne: Science Fiction Film

Film: Stanley Kubrick: Rumrejsen år 2001/A Space Odyssey. 1968.

- Materiale:
- 1) 4 klip fra Rumrejsen år 2001, ialt ca. 38 min. Klippene vises 2 gange.
  - 2) Credits og Noter. Kosmorama nr. 92, september 1969.
  - 3) Handlingsreferat af Rumrejsen år 2001.
  - 4) Ib Monty: af anmeldelse af Rumrejsen år 2001. Kosmorama nr. 86, august 1968
  - 5) Peter Nørgaard: af Stanley Kurbick Levende Billeder af 15. juli 1983.

- 6) Af Stanley Kurbick i samtale med Renaud Walter.  
Kosmorama nr. 92, september 1969.

Opgaver:

- 1) Giv en analyse og fortolkning af Rumrejsen år 2001 ud fra de 4 klip.  
I analysen kan bl.a. indgå overvejelser over opbygning, klipning, brug af lyd og brug af special effects.
- 2) Diskuter de synspunkter på filmen, som fremsættes i tekst 4, 5 og 6 og sammehold dem med din egen tolkning og vurdering.
- 3) Giv en karakteristik af Rumrejsen år 2001 som science fiction film og placer den inden for science fiction genren, evt. ved at sammenligne med andre science fiction film.

ALLE 3 OPGAVER SKAL BESVARES

Bilag 5

Mundtlig eksamen. Mediefag. Sommer 1985

Emne: Filmisk fortælle teknik

Tekst: Jørgen Stiegel: af 'Matador - 30'erne som mere end underholdning'.

- Opgaver:
- 1) Gør rede for teksten med særlig henblik på de fortælle tekniske elementer.
  - 2) Giv eksempler på fortælle teknik f.eks. fra andre episoder af Matador, andre TV-udsendelser eller film.
  - 3) Giv eksempler på fortælle tekniske elementer i jeres egen produktion.

Else Lützhøft er cand.mag. og lektor ved Gentofte Statsskole.

# Anmeldelser

Peter Bak, Bendt Hovmand Olsen,  
Joan Andersen: Avisen på tværs.  
Næstved, 1984, Avisen i Under-  
visningen. 36 s., 40 kr.

Anmeldt af: Elsebeth Korsgaard,  
Adjunkt ved Viborg Forberedel-  
seskursus.

En lille tynd sag på 36 sider! - Så-  
dan tænker man umiddelbart, når man  
står med Avisen på tværs i hånden  
for første gang. Men lukker man bo-  
gen op, begynder man at læse, bli-  
ver det klart, at "Avisen på tværs"  
er et af de bedste pædagogiske bud  
på en massekommunikativ analyse af  
aviser, der hidtil er givet.

Avisen på tværs er skrevet af tre  
gymnasielærere og præsenteres som  
en grundbog i massekommunikation til  
brug i gymnasiet/HF, handelsskolen  
o.l. Den er primært tænkt som et ar-  
bejdsredskab til eleverne, og i  
kraft af bogens pædagogiske frem-  
stillingsform, opfyldes dette for-  
mål optimalt.

Bogen indeholder for så vidt ingen  
nyskabelser inden for massekommuni-  
kationsanalysen. Den er håndværks-  
præget, og som sådan ligner den man-  
ge andre analysebøger, der er dukket  
op på lærebogsmarkedet inden for de  
sidste år. For nogle vil Avisen på  
tværs sikkert forekomme for instru-

mental. Men netop inden for massekom-  
munikationsområdet har en bog af den-  
ne type været en mangelvare. Adskil-  
lige undervisere har stået tøvende  
over for massekommunikative tekster,  
fordi de har været usikre på, hvor-  
ledes man skulle analysere disse.

Bogens store fortjeneste er, at den  
forsøger at skabe grundlag for en  
helhedsanalyse af avisen. Emnerne i  
bogen spænder fra avisens historie  
over avisens form/indhold til avi-  
sens modtagerfunktion. Der er i alt  
10 afsnit i bogen, som alle afslut-  
tes med konkrete arbejdsopgaver.  
Bagest i bogen findes en meget ud-  
førlig litteraturliste, hvor en del  
af bøgerne kommenteres med hen-  
syn til emneområder og svær-  
hedsgrad.

Der lægges ud med et afsnit om  
avisens historiske funktioner.  
Her beskrives avisens udvikling  
fra meningspresse til sensations-  
presse med kortfattede, men ikke  
forkortede, bestemmelser af de  
enkelte avistyper. Efter et lil-  
le afsnit om avisens afsendere  
(omhandlende ejerforhold og for-  
skellige former for journalistik)  
følger, efter min mening, bogens  
bedste afsnit: et om avisens ind-  
hold og et om avisens lay-out.

I afsnittet om avisens indhold  
bliver man præsenteret for en  
konkret og brugbar anvendelse af  
den efterhånden nedslidte offent-  
lighedsmode. Afsnittet omfatter  
endvidere omtale af avisens stof-  
områder, gode beskrivelser af de  
journalistiske genrer og defini-